

S hlubokým zármutkem oznamujeme všem čtenářům, že dne 4. října 2004 zemřel ve věku nedožitých 77 let čestný předseda Společnosti pro metabolická onemocnění skeletu a šéfredaktor časopisu Osteologický bulletin

Prof. MUDr. Stanislav Havelka, CSc.

Narodil se 8. 12. 1927 v Litoměřicích v rodině úředníka. Do jeho středoškolských studií zasáhla druhá světová válka, během níž se musela rodina několikrát stěhovat. Prvá poválečná léta jej zastihla na pražské lékařské fakultě. Po promoci působil mladý doktor Havelka na dětském oddělení v Děčíně a poté na dětské klinice v Hradci Králové. Z obou pracovišť si přinesl vřelý vztah k pediatrii, jejímž příznivcem zůstal po celý svůj život. Významný zlom nastal v roce 1959, kdy zvítězil v konkurzu na místo vědeckého aspiranta ve Výzkumném ústavu chorob revmatických v Praze. Zde pak působil třicet osm plodných let.

Profesor Havelka se podílel na řešení celé řady výzkumných úkolů, zvláště těch, které se zabývaly epidemiologií, imunogenetikou a klinickými aspekty juvenilní idiopatické artritidy a dermatomyozitidy. Na výzkumu pracoval bez přehánění až do konce života a ještě před rokem úspěšně obhájil grantový úkol, do jehož řešení přizval i japonské kolegy. Byl vpravdě prvním českým dětským revmatologem a položil základy této specializace u nás. Jeho zvláštní oblibě se těšila leckdy dosud nedoceněná kloubní chrupavka. Vždy pojímal pohybový aparát komplexně a neúnavně připomínal opomíjený periost – čas už mu nedal, aby tento námět rozvinul do experimentální a klinické práce.

Výsledky vědecké práce profesora Havelky měly nemalý ohlas nejen v tehdejší Československu, ale také za hranicemi. Během svého působení se stal autorem více než 300 publikací v odborných časopisech z různých zemí, byl spoluautorem a editorem několika učebnic a monografií (vydání té poslední, která je nyní připravena do tisku, se bohužel již nedočkal). V roce 1993 se stal „guest editorem“ suplementu Journal of Rheumatology. Na vědeckých sympoziích a kongresech přednesl takřka 500 sdělení a na řadě mezinárodních akcí v zahraničí vystoupil jako pozvaný řečník.

Po dlouhá léta vedl European Society of Osteoarthritis a zastupoval Českou revmatologickou společnost ve výboru EULAR. Osobně se zasadil o vznik PIPERS (Prague International Pediatric Rheumatology Symposium), které s bohatou mezinárodní účastí uznávaných odborníků poprvé organizoval již v roce 1982.

Profesor Havelka neúnavně propagoval vznik samostatné odborné společnosti, která by se zabývala metabolickými osteopatiemi. Byl bezpochyby tím hnacím motorem, který nakonec vznik Společnosti pro metabolická onemocnění skeletu prosadil. Navázal jí

tak na odborné semináře v Revmatologickém ústavu a setkávání nadšenců v osteologii. Po založení Společnosti v roce 1995 se s jednoznačným souhlasem stal jejím předsedou a stál prvé dva roky v čele výboru. Během této doby absolvoval řadu vyčerpávajících jednání s ministerstvem zdravotnictví, pojišťovnami i s lékařskou komorou, která byla vedena v zájmu nemocných, za optimalizaci a racionalizaci přístupu k pacientům s osteoporózou. V roce

1997 na vlastní žádost z funkce předsedy odstoupil a výbor jej jmenoval čestným předsedou společnosti. Bez jeho úsilí by těžko vznikla nejen Společnost pro metabolická onemocnění skeletu, ale také by těžko vznikl čtvrtletník Osteologický bulletin. Od prvního čísla v r. 1996 vedl profesor Havelka redakční radu a je bezpochyby hlavně jeho zásluhou, že se časopis setkává se zájmem lékařské veřejnosti již po osm let.

Nelze opomenout jeho zásluhy pedagogické – déle než čtvrt století na interní katedře fakulty dětského lékařství přibližoval problematiku systémových chorob pojiva u dětí generacím studentů a prvé „osteologické krůčky“ pod jeho vedením udělala řada z nás, pozdějších jeho spolupracovníků. Přitom po celou dobu své kariéry nezapomínal na běžnou ambulantní praxi a jeho pacienty bychom jen těžko spočítali.

Jako všestranně vzdělaný člověk

měl profesor Havelka široký rozhled i záběr. Kromě medicíny se věnoval také hudbě (SMOS věnoval znělku, jež zahajuje většinu našich odborných kongresů) a málokdo ví, že kromě lékaře, vědce a učitele se v jeho osobnosti skrývala i duše básníka.

V posledních letech si častěji stěžoval na zdravotní obtíže, hůře se pohyboval a méně se objevoval na veřejnosti. Zůstal však, jak sám říkával, „čilým duchem v chatrném těle“ a jeho rady, snoubící v sobě odborné znalosti s životní moudrostí, byly pro nás velmi cenné. O to víc nám bude chybět.

Odešla jedna z významných postav české medicíny, na kterou budeme vzpomínat s láskou a úctou.

Jménem výboru Společnosti pro metabolická onemocnění skeletu a jménem Redakční rady Osteologického bulletinu

Prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc.
předseda výboru
Doc. MUDr. Milan Bayer, CSc.
vědecký sekretář

